Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Eduskunnan ympäristövaliokunnan asiantuntijakuuleminen 28.5.2024

Asia: U 119/2022 vp Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vesipuitedirektiivin, pohjavesidirektiivin ja ympäristönlaatudirektiivin muuttamisesta: U-jatkokirjelmä

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) kiittää mahdollisuudesta tulla kuultavaksi Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vesipuitedirektiivin, pohjavesidirektiivin ja ympäristönlaatudirektiivin muuttamisesta annetusta U -jatkokirjelmästä. MMM:llä on ollut mahdollisuus kommentoida U -kirjelmää ja suhtaudumme lähtökohtaisesti myönteisesti siinä esitettyyn Suomen kantaan.

Haluamme nostaa esille kuitenkin muutaman asian:

Esitetty kompromissiesitys sisältää vesipuitedirektiivin ja vesien hyvän tilan saavuttamisen kannalta keskeisiä muutoksia, joita ei ole vielä esityksessä tarkemmin määritelty tai jotka voivat muuttua neuvotteluiden aikana.

Ehdotettu vesien tilan heikentymisen määritelmän lisääminen perustuu jo voimassa olevaan oikeuskäytäntöön. MMM näkemyksen mukaan määritelmän lisääminen direktiiviin selkeyttäisi kokonaisuutta. MMM korostaa, että vaikka vesien tilan heikentymisen määritelmä lisätäisiin direktiivin artiklan 2 määritelmiin, ei artiklassa 4 säädettyjä sitovia ympäristötavoitteita olla tässä yhteydessä muuttamassa. Direktiiviehdotuksen jatkokäsittelyssä on syytä varmistaa, että vesien tilan heikentymisen määritelmän lisääminen ei johda voimassa olevien lupien avaamiseen.

Ehdotetut uudet joustot vesien tilan heikentämiskieltoon ovat oikeansuuntaisia. MMM kuitenkin katsoo, että lyhytaikaisen heikentämisen jouston käytön edellytyksenä oleva mahdollisten veden tilan haittavaikutusten luotettava mallintaminen etukäteen sisältää merkittäviä epävarmuuksia muun muassa luonnon olosuhteista ja hydrologiasta johtuen. Nämä epävarmuudet olisi otettava huomioon veden tilan palautumista arvioitaessa ja mahdollisten sanktioiden osalta. On myös harkittava, onko ehdotettu vuoden määräaika riittävä tai ehdoton, esimerkiksi laajojen ja useammalle vuodelle ajoittuvien kunnostushankkeiden osalta.

MMM huomauttaa, että ehdotettu joustoja hyödyntävien hankkeiden kuvaaminen vesienhoitosuunnitelmissa ei saa olla hankkeiden toteuttamista edeltävä edellytys eikä hankkeiden vaikutusten raportointi saa lisätä työmäärää tai byrokratiaa nykyisestä.

Valtioneuvoston ehdotetun kannan mukaan jatkovalmistelussa joustomahdollisuuksia tulisi tarkastella erityisesti vihreää siirtymää ja kilpailukykyä edistävien hankkeiden kannalta. MMM näkemyksen mukaan tarkastelussa tulisi ottaa huomioon myös yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisten toimintojen turvaamiseksi tarpeelliset hankkeet, kuten esim. vedenhankinta ja tulvasuojelu.

MMM pitää kannatettavana vapaehtoisuuteen perustuvien vesien tilan kehittymistä kuvaavien indikaattoreiden käyttämistä vesienhoitosuunnitelmissa, mutta korostaa että indikaattorien tulee olla ehdotuksen mukaisesti vapaaehtoisia eikä asiassa tule siirtää säädösvaltaa komissiolle.